

Latviešu valoda

Metodiskie ieteikumi izglītojamajiem ar vidēji smagiem un smagiem garīgas attīstības traucējumiem

ISEC redakcija

Satura rādītājs

Ievads.....	2
Mācību priekšmeta mērķi un uzdevumi	3
Mācību saturs.....	4
Pirmā pakāpe	4
Otrā pakāpe.....	5
Trešā pakāpe	6
Ceturta pakāpe	7

Ievads

Metodiskie ieteikumi mācību priekšmetā “Latviešu valoda” (turpmāk – metodiskie ieteikumi) ir veidoti atbilstoši pamatizglītības mācību priekšmeta “Latviešu valoda” standartā izvirzītajiem galvenajiem mērķiem un uzdevumiem, ievērojot speciālās pamatizglītības programmā izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem izvirzītos mērķus un uzdevumus.

Metodiskie ieteikumi orientēti uz izglītojamo domāšanas, valodas un sociālās uzvedības izpausmju korekciju un kompensāciju, ņemot vērā katra izglītojamā individuālās personības attīstības īpatnības un veselības stāvokli. Tiem ir ieteikuma raksturs.

Ieteicama visu valodas prasmju – klausīšanās, runāšanas, lasīšanas, rakstīšanas – sabalansēta apguve. Valodas attīstīšanā un nepilnību kompensēšanā jāstimulē precīzāka skaņu artikulācija, jāveido ne tikai pasīvais, bet arī aktīvais vārdu krājums, kā arī jāpiedāvā komunikēšanas iespējas ikdienā.

Mācību procesā sadarbībā ar logopēdu un pārējo atbalsta personālu jāstimulē runas attīstība.

Nerunājošo izglītojamo saziņā izmantojami alternatīvie saziņas līdzekļi, piemēram, piktogrammas, žestu zīmes, priekšmeti, attēli.

Mācību satura apguves secība iedalīta pakāpēs, respektējot izglītojamo attīstības dinamikas īpatnības.

Mācību metodes, piemēram, rotaļu, dialogu, vizualizēšanu, lomu spēli, pedagogs izvēlas brīvi un radoši, kā arī atbilstoši savai pieredzei un izglītojamo attīstības līmenim. Par produktīvāko paņēmienu uzskatāma valodas apguve praktiskā darbībā.

Mācību priekšmeta apgūvē ieteicamas šādas darba organizācijas formas: mācību stunda, individuālās nodarbības, darbs grupās, rotaļnodarbības un pedagogu sadarbības modeļu formas.

Ar izglītojamā mācību rezultātiem regulāri iepazīstina vecākus (kopējās pārrunās, vērojumos, darbu demonstrēšanā, domu apmaiņā).

Mācību priekšmeta mērķi un uzdevumi

Mācību priekšmeta mērķi

Saprast runātā, rakstītā vai zīmēs attēlotā vārda un teksta domu, izmantot dzimtās valodas zināšanas iespējami daudzveidīgās sadzīves situācijās.

Apzināties elementārā līmenī sociālo un kultūras vidi, lietot sabiedrībā akceptētus vārdus un valodas līdzekļus.

Izmantot zināšanu iegūšanai vieglā valodā noformētus informācijas avotus.

Mācību priekšmeta uzdevumi

Attīstīt izglītojamā valodas vai alternatīvās sazināšanās prasmes.

Censties ievērot kultūrālu valodu.

Gūt izpratni par rakstīto vārdu.

Veidot visas valodas prasmes.

Izmantot valodu mācīšanās prasmju pilnveidošanā.

Attīstīt ikdienas vārdu krājumu.

Mācību saturs

Pirmā pakāpe

Pirmsābeces periods

Klausīšanās prasmes

Saklausā un diferencē skaņas, trokšņus un valodas skaņas. Uztver īsu informāciju, norādījumus. Imitē sadzīves trokšņus un dabas skaņas. Klausās pasaku, dzejoli, tautasdziesmu, stāstu.

Runāšanas prasmes

Sadarbībā ar logopēdu veic fonemātiskās dzirdes un skaņu artikulācijas vingrinājumus. Vingrinās izrunāt skaņas, diferencējot to skaitu, garumu un secību. Atveido vārdus, īsas frāzes un teikumus. Apgūtos vārdus lieto atbildēs un savā runā. Nosauc priekšmetus pēc attēliem. Pedagoģa vadībā veido ritmisku un plūstošu runas ritmu, izmantojot īsus skaitāmpantus, tautasdziesmas.

Grafo-motorās prasmes

Veic telpiskās orientācijas, vizuālās uztveres un smalkmotorikas vingrinājumus. Darbojas ar šablonu pēc parauga. Pēc parauga veido ornamentu vai grafisku zīmējumu no dabas materiāliem. Salīdzina priekšmetus, grupē pēc lieluma, formas, krāsas un nozīmes. Dažus drukātos burtus atveido ar dabas materiāliem, figūrām.

Runas sapratne

Izpilda vienkāršas instrukcijas.

Veido izpratni par priekšmetiem un dzīvām būtnēm, darbību veidiem, īpašībām (forma, lielums, krāsa), izmanto izdales materiālus.

Otrā pakāpe

Ābece periods

Klausīšanās un runāšanas prasmes

Sāk apzināties, kas ir neuzmanīga klausīšanās. Izpilda īsus norādījumus. Uzmanīgi ieklausās runātājā. Mācās cienīgu attieksmi pret runātāju.

Uzmanīgi klausās pasakas, stāstus, dzejoļus, saglabā interesi pārrunas laikā. Iemācās pieklājības vārdus un frāzes. Dažos vārdos un frāzēs komentē savu darbību. Piedalās īsos dialogos, nelielās lomu spēlēs. Iemācās veidot atbildi ar īsu frāzi. Savā runā lieto noformētas frāzes.

Runāšanas laikā lieto mīmiku un žestus. Pedagoģa vadībā veido ritmiskas, vienmērīgas runas plūsmu.

Lasītprasme

Iepazīst drukātos burtus, īsos un garos patskaņu burtus, divskaņus, to apzīmējumus, līdzskaņu burtus.

Saliedē zilbes vārdos. Vingrinās lasīt pēc vārda metodes (ar vārdu modeļiem).

Veido vienkāršu stāstījumu par attēlu.

Rakstītprasme

Raksta drukātos burtus, zilbes, īsus vārdus, uzraksta savu vārdu. Uzrakstīto salīdzina ar paraugu.

Savu vārdu un uzvārdu pieraksta ar rakstītajiem burtiem.

Runas sapratne

Izpilda divpakāpju instrukcijas, piemēram, paņem grāmatu un noliec plauktā. Rīkojas pēc pedagoģa piedāvāta īsa plāna.

Kopīgi plāno darbību secību.

Trešā pakāpe

Pēcābece periods

Klausīšanās prasmes

Lasīto vai dzirdēto tekstu uztver kopumā un pa daļām. Reagē uz dzirdēto pedagoga norādītajā veidā. Pauž savu attieksmi pret dzirdēto, izmanto vārdus, žestus un aplausus.

Klausās literāru darbu fragmentus, dalās savās emocijās. Veido dziesmu satura uztveri.

Runāšanas prasmes

Veido jautājuma un atbildes frāzes. Piedalās pārrunās, izsaka savas domas. Prot pieklājīgās frāzēs noformulēt lūgumu un pateicību. Īsi atstāsta lasīto, dzirdēto un paša pārdzīvoto. Saskaņo vārdus īsā teikumā, frāzē.

Sadzīves situācijās lieto telpiskos un laika jēdzienus.

Apgūst pieklājīgas runas paraugus.

Pedagoga vadībā darbojas pasakas dramaturģijā. Min mīklas, runā tautasdziesmu. Skaņas izrunā skaidri.

Lasītprasme

Lasa īsu virsrakstu, norādījumu un uzrakstu. Atvieglotā tekstā lasa izcelto vārdu, frāzi. Lasa īsu tekstu vieglā valodā, ievēro teikuma robežas. Lasa lomās. Atbildi mēģina sameklēt tekstā (vieglā valodā) pēc konkrēta jautājuma.

Rakstītprasme

Īsu teikumu uzraksta ar burtiem, ar piktogrammām. Mācās rakstīt vārdus (piecus vārdus) pēc dzirdes. Mācās parakstīties. Raksta adresi pēc parauga. Dažus vārdus ieraksta zīmītē, vēstulē vai attēlo ar piktogrammu palīdzību. Noraksta vārdus vai īsu tekstu, pārbauda uzrakstīto.

Runas sapratne

Darbības veic pēc pedagoga instrukcijām. Darbojas pārī. Rīcību formulē vārdos un frāzēs.

Ceturrtā pakāpe

Klausīšanās prasmes

Uztver apzinātu informāciju. Dzirdēto reproducē veselumā vai pa daļām.

Runāšanas prasmes

Mutiski vērtē dzirdēto, redzēto. Piedalās sarunā. Ir atbildības sajūta par saviem izteikumiem. Ievēro pieklājīgas runas paradumus. Piedalās telefonsarunā. Izteikumu veido atbilstoši saziņas situācijai.

Lasītprasme

Lasa vieglā valodā rakstītu tekstu. Izprot lasītā teksta saturu. Lasa instrukciju, paskaidrojumu, grāmatu satura rādītāju, bukletu, īsu sludinājumu, reklāmu un kalendāru. Vajadzīgo informāciju atrod vieglās valodas tekstā.

Rakstītprasme

Īsas zīmītes ar svarīgām ziņām uzraksta vai attēlo ar piktogrammām. Raksta īsziņas datorā, mobilajā telefonā. Īsus novērojumus, informāciju, darbības secību pieraksta vai attēlo, piemēram, ar piktogrammām, simboliem un attēliem. Rakstos veido īsu darbības plānu.